

УДК 327 (44+477)

*Анастасія Чеканцева***ОСВІТНІЙ ВЕКТОР У ДВОСТОРОННІХ ВІДНОСИНАХ УКРАЇНА-ФРАНЦІЯ**

Питанню розвитку українсько-французького співробітництва у галузі освіти приділяється велика увага і з цією метою здійснюються конкретні заходи. Майже кожного з випускників вищих навчальних закладів, наукових і науково-педагогічних кадрів, цікавить питання щодо визнання документів про наукові ступені та вчені звання на території європейських країн. Виходячи з актуальності даної тематики, автор робить спробу розглянути це питання з історичної точки зору на прикладі українсько-французьких відносин.

Спираючись на існуючі міжурядові угоди, що гарантують двостороннє визнання документів про наукові ступені та вчені звання та майбутнє працевлаштування громадянам України, які є випускниками вищих навчальних закладів, та науковим, науково-педагогічним кадрам на території Французької республіки, між Україною та Францією у 2007 році набула чинності угода про взаємне визнання документів про наукові ступені та вчені звання. Дана угода була підписана терміном на 5 років з автоматичним продовженням на наступні 5 років, що надало змогу ефективно співпрацювати країнам в освітньому векторі.

Стаття 2 вищезгаданої угоди зазначає, що «Диплом кандидата наук, виданий уповноваженим органом України, та диплом доктора, виданий у Франції уповноваженими на те вищими навчальними закладами, визнаються документами одного рівня» [1], що гарантує визнання науковця на належному рівні на території будь-якої із договірних сторін. Держави надали одна одній нормативні акти, що регулюють правила оформлення та видачі документів про наукові ступені та вчені звання, зразки й опис зазначених документів, а також направляють одна одній у разі потреби відповідні офіційні роз'яснення. Якщо між сторонами виникають спірні питання, зазначає угода, пов'язані із взаємним ви-

знанням документів про наукові ступені та вчені звання, то сторони вирішують дане питання шляхом консультацій і переговорів. Постійним між цими країнами залишається обмін відповідними нормативними актами й іншими матеріалами з питань визнання вищої освіти та наукового ступеня [2].

З українським дипломом колишній студент чи науковець, або ж науково-педагогічний працівник, отримав змогу почати професійну діяльність або продовжити навчання у будь-якій країні світу. Україна разом з іншими країнами до сьогодні працює над спрощенням процедури визнання документів про освіту. Це пояснюється тим, що Україна є членом Гаазької конвенції про спрощену процедуру легалізації документів, а також Лісабонської конвенції про визнання кваліфікацій вищої освіти в Європейському регіоні [3].

Для того щоб документ про освіту, отриманий в Україні, був дійсний на території іншої країни, після його отримання необхідно пройти процедуру легалізації. Якщо країна, куди прямує науковець для професійної діяльності або продовження освіти, як і Україна, є учасником Гаазької конвенції, то досить буде завірити диплом апостилем. Це спрощена процедура легалізації документів, універсальна для всіх країн-учасниць конвенції. Якщо ж ні, необхідно пройти процедуру легалізації документів про освіту у МЗС України. Це нескладні процедури і зазвичай університети допомагають своїм випускникам оформити всі відповідним чином. Але все ж краще дізнатися заздалегідь, який саме порядок підтвердження документів необхідний для країни майбутнього перебування. Легалізація й апостиль підтверджують легітимність виданого документа про освіту при використанні його за межами України [4].

Процедура підтвердження кваліфікації у

кожній країні має свої особливості. На сьогодні Україна уклала 22 двосторонніх угоди про взаємне визнання й еквівалентність документів про освіту та вчені звання. Зокрема, такі угоди діють з Болгарією, Угорщиною, В'єтнамом, Китайською народною республікою, Монголією, Польщею, Румунією, Естонією та, звісно, Францією. Двосторонні договори у галузі визнання документів про освіту підписані з Росією та більшістю країн пострадянського простору. У цих країнах процедура визнання кваліфікації максимально спрощена. Україна разом з 43-ма державами є членом Лісабонської конвенції, дія якої поширюється на країни Європи. Крім європейських країн, до неї також приєдналися США, Канада, Австралія, Ізраїль, Казахстан, Білорусь. Цей документ спрямований на спрощення процедури визнання кваліфікації, отриманої в одній країні, на території інших країн-учасниць Конвенції. Тому країни, які підписали Конвенцію, у тому числі й Україна, співпрацюють у рамках робочих груп, налагоджують обмін інформацією, узгоджують свої національні системи кваліфікацій з рамкою кваліфікацій Європейського простору вищої освіти [5].

У 2011 році Постановою Кабінету Міністрів України №924 від 31 серпня на базі ДП «Інформаційно-іміджевий центр» був створений Національний інформаційний центр академічної мобільності. Однією з основних його функцій є проведення перевірки автентичності документів про освіту, виданих навчальними закладами України й інших держав, а також організація експертизи по встановленню еквівалентності кваліфікацій, присвоєних згідно з документами про освіту, виданих навчальними закладами іноземних держав. В Україні нострифікація й апостилювання документів про освіту проводиться Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. У 2005 році Україна приєдналася до Болонської декларації і тепер, разом з іншими 46 європейськими країнами впроваджує болонські реформи. Тем самим країна обрала курс на європейські стандарти освіти, інтеграцію у загальноєвропейський освітній і науковий простір. Для реалізації положень Болонської декларації в Україні відбува-

ються масштабні реформи та модернізація освітньої сфери.

Введена трициклова система підготовки фахівців з вищою освітою. Така схема порівняна з європейською системою освіти та системами більшості країн світу. Українські університети, інститути й академії пропонують програми підготовки з присудженням кваліфікації «бакалавр» (перший цикл підготовки), «спеціаліст» і «магістр наук» (другий цикл), кандидат наук (третій цикл).

Вищі навчальні заклади перейшли до кредитно-модульної оцінки знань (ECTS), яка використовується в Європі. Затверджено додаток до диплома європейського зразка. Усі ці зміни спрямовані на стандартизацію української освітньої галузі з системами інших країн, у тому числі і з французькою освітньою системою. У результаті істотно полегшена взаємна процедура підтвердження освітнього рівня, отриманого в Україні та Франції. Ці заходи також покликані підвищити мобільність студентів та кваліфікованих кадрів [6].

На сьогодні в Україні активно впроваджується європейська кредитно-трансферна система, а також додаток до диплома європейського зразка, які є уніфікованими інструментами виміру навчальних досягнень студентів. Додаток до диплома тепер містить більше інформації та дає можливість зіставити освітню програму, пройдену студентом за час навчання в Україні, з відповідними програмами в інших країнах. Ці нововведення суттєво спростять процедуру визнання українських дипломів про вищу освіту як в європейських, так і в інших державах [7].

У 2008 році Україна стала повноправним членом Європейського реєстру забезпечення якості вищої освіти разом з 18 країнами – членами Болонського процесу.

Освітнє питання обговорювалося у ході зустрічі першого заступника міністра освіти і науки, молоді та спорту Євгена Суліми з аташе з університетського та наукового співробітництва посольства Франції в Україні Гійомом Коліном. Під час зустрічі визначено концептуальні засади для міжурядової українсько-французької угоди про співробітництво у галузі освіти [8].

На зустрічі Євген Суліма зазначив: «Хочу зауважити, що у тексті записано не просто «у галузі освіти», а виділено середню і вищу освіту. Тому ми будемо готувати такий проект угоди, в якому розкриємо питання співпраці й у середній школі, і у вищій».

У свою чергу, Гійом Колен підкреслив той факт, що поживлення співпраці між українськими та французькими вищими навчальними закладами у галузі освіти відбувається з обох сторін: «Не тільки українські студенти їдуть вчитися до Франції за програмами академічних обмінів, а й перші французькі студенти цього року навчатимуться в українських вузах за магістерською програмою» [9].

Завдяки угоді, що була укладена між Україною та Францією, українські науковці отримали можливість на гідному рівні представляти нашу країну поза межами її території, у тому числі і на території Франції. Угода надає унікальну можливість для продовження наукової роботи за кордоном, що доволі позитивно впливає на освітній вектор у двосторонніх відносинах Україна-Франція. Тобто, навчатися і працювати у Франції, займатися науково-дослідною діяльністю у найвідоміших університетах Франції, – такі можливості сьогодні відкриті для студентів і науковців України, що значно розширює горизонти сьогоденної та майбутньої науково-освітньої співпраці.

Анастасія Чеканцева *Освітній вектор у двосторонніх відносинах Україна-Франція*

Публікація розкриває питання розвитку українсько-французького співробітництва в галузі освіти і науки. Автор доводить що завдяки угодам підписаних між Україною і Францією, науковці, студенти, випускники вищих навчальних закладів України, можуть гідно продовжувати навчання або будь-яку іншу наукову діяльність за кордоном, а саме у Франції, на базі отриманої вищої освіти в Україні.

Ключові слова: Україна, Франція, Освіта, Європейський Союз(ЄС), Кваліфікація, науковий простір, Болонський процес.

Анастасія Чеканцева *Образовательный вектор в двусторонних отношениях Украина-Франция*

Публикация раскрывает вопросы развития украинско-французского сотрудничества в области образования и науки. Автор доказывает, что благодаря соглашениям подписанным между Украиной и Францией, ученые, студенты, выпускники высших учебных заведений Украины, могут достойно продолжать обучение или любую другую научную деятельность за рубежом, а именно во Франции, на базе полученного высшего образования в Украине.

Ключевые слова: Украина, Франция, Образование, Европейский Союз (ЕС), Квалификация, научное пространство, Болонский процесс.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Угода між Урядом України та Урядом Французької Республіки про взаємне визнання документів про наукові ступені і вчені звання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/250_049
2. Постанова Про затвердження Угоди між Урядом України та Урядом Французької Республіки про взаємне визнання документів про наукові ступені і вчені звання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1062-2006-%D0%BF>
3. Україна і Франція підготували угоду про визнання дипломів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/vnz/news/30248/>
4. Український диплом в Європі зрозуміють і приймуть [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.segodnya.ua/life/education/ukrainkij-diplom-v-evrope-pojmut-i-primut.html>
5. Україна і Франція підготували угоду про визнання дипломів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/vnz/news/30248/>
6. Український диплом в Європі зрозуміють і приймуть [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.segodnya.ua/life/education/ukrainkij-diplom-v-evrope-pojmut-i-primut.html>
7. Постанова Про затвердження Угоди між Урядом України та Урядом Французької Республіки про взаємне визнання документів про наукові ступені і вчені звання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1062-2006-%D0%BF>
8. Український диплом в Європі зрозуміють і приймуть [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.segodnya.ua/life/education/ukrainkij-diplom-v-evrope-pojmut-i-primut.html>
9. Україна і Франція підготували угоду про визнання дипломів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/vnz/news/30248/>

Anastasia Chekantseva *Educational vector in Ukrainian-French relations*

Publication discloses issues of Ukrainian-French cooperation in the field of education and science. The author argues, that agreements signed between Ukraine and France, give scientists, students , graduates of higher educational institutions of Ukraine opportunity to, continue training or any other scientific activities abroad.

Keywords: Ukraine, France, Education, European Union (EU), Qualification , Research Area , the Bologna process .

Рецензенти:

Тихонов А.К., д.і.н., професор

Тригуб П.М., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 15.09.2012 р.